

Krönika

Det okunniga Sverige peckar på inflytande i Rosenbad, skriver Lars Fimmerstad.

Lortsverige slår tillbaka

När arbetarrörelsen tog makten i Sverige på 1930-talet var len i förbund med samhällets moderna krafter, eller *modärna* som man då skrev. Det var inte proletariatets diktatur man ville genomföra utan den modärna samhällsingenjörens. Kärnan i rörelsen var då den futuristiska industriarbetarklassen. Men sida vid sida i ledet med de modärna arbetarna ställde sig örsåkare, arkitekter, ekonomer och konstnärer. Under några decennier ville man bygga en utopi av hygieniska hus i tallbackar, funktisfabriker och så småningom atomkraftverk. Mot den framgångsrika rörelsen ställdes Lortsverige – det gamla provinsiella, snuskiga, vidskepliga och inskränkta. Okunskap skulle mötas med bildning. Arbetarklassen, den progressiva

Ju längre bort från det urbana Tillväxtsverige vi flyttar fingret på kartan desto rödare blir den.

lass som nu drev historien framåt, skulle lära sig läsa böcker, yssna på musik och läsa till ingenjör på Hermods. Det gamla och mörka Sverige var en lusig Kronblom som slöade på sofföcket. Lubbe Norström åkte runt i bygderna i sin Packard och pårade upp det förlagade och efterblivna. Han följdes av folklplysare och samhällsingenjörer som lade livet tillräta.

Så har det gått snart sju decennier sedan det utopiska Sverige ick sitt symboliska genombrott vid 1930 års funktisställning i tockholmen. Det är inte längre det urbana och moderna Sverige om står bakom gröna och röda rörelser. Nu är det de okunniga, fterblivna och provinsiella som genom förkrossande röstöverikt i Glesbygdssverige peckar på inflytande i Rosenbad. Lortsverige har slagit tillbaka och bereder sig på att styra landet. Den rogressiva industriarbetarklassen har reducerats till några rocent av befolkningen och vädjar förgäves för EMU-inträde ch bibehållna kärnkraftverk genom sitt lilla metallarbetarörbud. Lortsverige är numera rent och fint. Men den andliga örten finns kvar. Nu ska politiken i landet domineras av vad 930-talets utopister skulle kallat bakåsträvare, bypolitiker, knikfiender och civilisationspessimister. Må makarna Myrdal rida sig i sin grav! Deras skrifter tas nu fram på fester för ögläsning under råa skratt. Ett nytt politiskt Sverige växer fram är det lyser blätt på kartan, där fört de röda hade sina huvudisten. Ju längre bort från det urbana Tillväxtsverige vi flyttar ngrat på kartan desto rödare blir den. Ju mer subventionerad onomi, ju större bidragsmarknanti, ju mer svart byteshandel, i längre utbildning och högre ålder i en bygd, desto större stod ar de krafter som nu vill styra Sverige.

stallet för upplysta samhällsingenjörer fick vi ett land styrt Kronbloms *hillbillies*. Den obsoleta pigklassen kommunalisedes och tränger undan vad som återstår av metallarbetarnas rogressiva skara. Sverige ska vända sig inåt och bakåt, isolera g och krypa vidare på sin ensamma väg mot världens mest dikala socialistiska projekt. Utopin vill inte ha fria medborre. Medborgaren har degraderats till "människa". Kadernna älskar det beskyddande ordet "människa" i olika immanställningar: De många människorna, den lilla änniskan, den vanliga människan. Människan är en naken ag varelse som ska styras och skyddas. Alva var ärligare när en talade om "människomaterialet". Människorna är förvisso svaga och fattiga i Sverige: Ett nytt merskt proletariat som lever på statliga leveranser av bröd och ädespel och vars lugn måste köpas. Ortsverige förlorade den första ronden m ledde till Folkhemmet. När den idra ronden började 1968 tog det åter i offensiven. Men ska Lortsverige nna nu?

25 september 1998

LARS FIMMERSTAD

Mannen som erövrade Indien

Slaget vid Plassey 1757 vanns inte på *walk over*, skriver Wilhelm Engström med anledning av en nyutkommen biografi över Robert Clive.

Segrarna brukar skriva historien. Ett ögonfallande exempel på motsatsen är imperiebyggaren Robert Clive som av generationer historiker – med Thomas Macaulay i spetsen – bannats och hängt ut androm till varnagel.

Biografi

Robert Harvey
Clive. The Life and Death of a British Emperor
Hodder & Stoughton, 1998

Clive, som i praktiken skapade det brittiska väldet i Indien, har belastats med eftermälet som "imperialismens oacceptabla ansikte". I en engagerande och välskriven biografi söker journalisten och före underhusledamoten Robert Harvey att teckna en mer balanserad bild av Clives liv och gärning.

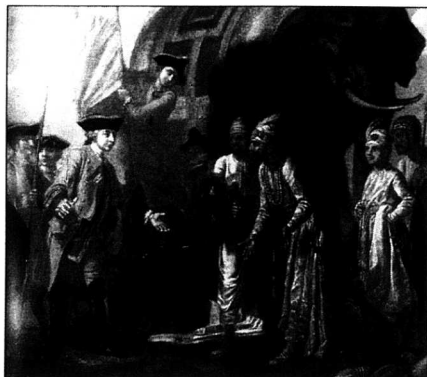
Robert Clive var vanartigt yngre son till en besutten parlamentsledamot. Allmänt betraktad som ett hopplost fall sändes han till Indien för att söka sin utkomst som kontorist vid Ostindiska kompaniet. Efter några händelselösa år utbröt i mitten av 1740-talet krig mellan de brittiska och franska kompanierna. Clive grep girigt chansen att få lämna skrivpulpeten och istället bevisa sin duglighet i strid. Efter att först ha tagits som krigsfånge då staden Madras intogs, lyckades han fly undan spektakulära omständigheter och belönades vid återkomsten till de egna linjerna med en officersfullmakt.

200 soldater intog Arcot

Clive visade sig behärska den kombination av konventionell krigskonst och gerillakrigföring som kom att vara förhärskande under de närmaste decennierna. Genom att erövra staden Arcot år 1751 i spetsen för blot 200 brittiska soldater åsamkade han den franske befälhavaren Joseph Dupleix och dennes indiske lydfurste Chanda sahib ett avgörande nederlag. Denna seger uppmärksammades på högsta ort och kompaniet dröjde inte att ta till vara den unge Clives talanger.

Efter ett kortare mellanspel på hemmaplan där han misslyckades med att säkra en plats i underhuset återvände Clive år 1755 till Indien som guvernör och kommandant vid Fort St David.

Året därpå utbröt den storkonflikt mellan England och Frankrike som går under namnet sjuaårskriget och som kom att utspelas på tre kontinenter. Redan tidigt stod det klart att kampen om herraväldet över Indien skulle avgöras i Bengalen. Den nye nawaben – Siraj-ud-Daula – hade dragit fördel av krigsutbrottet för att för egen

Taktikern.
Robert Clive konfererar med sin bundsförvant Mir Jafar efter slaget vid Plassey 1757. Detalj ur samtida målning av Francis Hayman.

del bemäktiga sig den strategiskt belägna staden Calcutta. Clive avseglade med en undsättningsstyrka om blot 900 brittiska soldater. I början av 1757 återtog Calcutta och Nawaben tvangs sluta fred.

Franska komplotter

Fransmännen, vars trupper i Indien var numerärt underlägsna, igångsatte en serie konspiratoriska aktiviteter bland de indiska furstarna. Osäkerheten i området ledde Clive att söka ersätta den opålitlige Siraj-ud-Daula med den engelskvänlige Mir Jafar som Nawab av Bengalen. Detta ledde till öppet krig och Clives lilla armé besegrade Siraj-ud-Daulas till antalet överlägsna styrkor vid Plassey den 23 juni 1757.

Tvärtemot vad Macaulay och hans efterföljare hävdade vanns inte Plassey på *walk over*. Detta var istället ett lysande exempel på Robert Clives förmåga att kombinera en begränsad eldkraft med ett skickligt taktiskt manövrerande. Robert Harvey tvekar inte att jämställa segern vid Plassey med de mer namnkunniga slagen vid Agincourt, Blenheim, Trafalgar och Waterloo.

En stark centralregering

Animositeten mellan olika småfurstar var det grundläggande skälet bakom Indiens splittring. Clive såg som en av sina viktigaste uppgifter att skapa en stark centralregering och att återupprätta nawabens auktoritet. Efter fullgjort uppdrag återvände Clive till England 1760 som en förmögen man och belönades så småningom av kungen med ett irländskt pärskap. En blygsam uppskattning kan det tyckas, men Clive hade inte räknat med det suveräna förakt för nyrika uppkomlingar som odlats på hemmaplan vid denna tid. Snart stod det klart att hans politiska ambitioner skulle komma på skam. Alla vägar till högre ämbeten stängdes effektivt av det gamla gardets män.

Vid nyheten om att hans protegé Mir Jafar störtats såg han en möjlighet att återvända till Bengalen. Han kom dock försent för att få känna krutök. Ursupratorn Shuja-ud-Duala hade redan lidit ett avgörande nederlag vid Baksar

men landet befann sig i finansiellt och administrativt kaos. Clive grep sig raskt an med verket att reorganisera landet. Många av hans åtgärder slyfde till att begränsa den korruption som var legio i Indien.

Robert Harvey beskriver Clives andra regeringsperiod i Bengalen som ett bevis på en sällsynt god administrativ häg och fallenhet. Ändå lyckades han med sitt kantiga sätt reta gallfeber på det politiska etablissemanget i England. Vid hemkomsten ställdes han till och med inför rätta i parlamentet anklagad för korruption. Han försvarade sig med karaktäristisk brio och fällde i sitt försvarstal de berömda orden: "Jag är förbluffad över min egen återhållsamhet."

Plassey var ett lysande exempel på Robert Clives förmåga att kombinera en begränsad eldkraft med ett skickligt taktiskt manövrerande.

Formellt friades Clive från korruptionsanklagelserna men straffades socialt genom en nära nog total utfrysning. Det har därför allmänt antagits att Clive dog för egen hand blot 49 år gammal år 1774. Robert Harvey lanserar i sin biografi en alternativ teori vilken stöder sig på nypuipäckta indicier som antyder möjligheten av en mordkomplot. *Primus motor* skulle enligt denna hypotes varit hans hustru som också var den som höll i mordvapnet. Vad som verkligen hände lär aldrig bli uppdragat, men denna nya vinkling saknar inte poängar.

Robert Harvey har med den föreliggande biografin tecknat ett levande porträtt av en av 1700-talets intressantaste gestalter. Han går så långt att han jämställer Clive med Drake, Cromwell, Marlborough, Nelson och Wellington. Även om jämförelsen förefaller en smula överdriven råder det ingen tvekan om att Robert Clive var en av det utvalda fåtal som fick möjlighet att ändra historiens gång.

WILHELM ENGSTRÖM